

**Άρης Μαραγκόπουλος: Η επανάσταση, σήμερα, ή θα είναι μια γενικευμένη
πολιτική ανυπακοή ή, δεν θα υπάρξει.**

Συνέντευξη στην Ελένη Γκίκα, με αφορμή τη νουβέλα
Τα Δεδομένα της Ζωής μας,
περ. *Fractal*, 16.12.15

1. Κύριε Μαραγκόπουλε, σήμερα, μεσούσης κρίσης, «Τα δεδομένα της ζωής μας» παραμένουν ίδια;

Κοιτάζτε: σήμερα, σε παγκόσμια κλίμακα, το χρηματιστηριακό κεφάλαιο ξεπερνάει σε αγριότητα κάθε φαντασία· μαριονέτες τύπου Βρυξελλών έχουν παντού μεταμορφωθεί σε λυκανθρώπους· η Αριστερά κατάντησε σοσιαλδημοκρατία, η σοσιαλδημοκρατία δεξιά, και η δεξιά μετακυλιέται σταθερά στον φασισμό, όλα αυτά υπό τον θεσμικό μανδύα της δημοκρατίας· σήμερα, ένας εφεδρικός στρατός ανέργων παγιώνει, μέσα από τον υπαρκτό φόβο της επιβίωσης, τη συναίνεση σε κάθε κρατική αυθαιρεσία. Σήμερα, ένας κόσμος ολόκληρος εγκαταλείπει τη γη του για να βρει τη σωτηρία, ως πρόσφυγας, στη γη των δυνάμει και θέσει εχθρών του. Δυστυχώς, όλα τα παραπάνω αποτελούν *φυσιολογικό* επακόλουθο των δεδομένων που η μυθοπλασία των «Δεδομένων της Ζωής μας» επιχειρεί να αναδείξει για πρώτη φορά το 2002.

2. Ποια άλλαξαν και ποια παραμένουν όμοια κι απαράλλαχτα;

Αν άλλαξε κάτι ανάμεσα στο 2002 (πρώτη γραφή της νουβέλας) και το 2015 είναι αυτό: τις επιπτώσεις των δεδομένων της ζωής μας σήμερα τις αισθάνεται στο πετσί του και ο τελευταίος πολίτης σε όλον τον κόσμο. Δείτε στην Ελλάδα: ο πολίτης γίνεται σοφότερος, η κρίση τον ωριμάζει διά της βίας. Όχι τόσο, όμως, ώστε να εναντιώνεται αποφασιστικά *στις πραγματικές αδυναμίες της κατάστασής του*, δηλαδή στα δεδομένα που ανιχνεύει η ιστορία των «τρομοκρατών» συνταξιούχων του βιβλίου και των «θυμάτων» τους: στην κουλτούρα της κομπίνας, της συναλλαγής, της πελατειακής σχέσης με το κράτος, του ωχαδερφισμού, του λαϊφσταϊλισμού και της νομιμοποιημένης σε κάθε επίπεδο αμορφωσιάς.

3. Διαβάζοντας εκ των υστέρων το βιβλίο είναι σα να συνειδητοποιούμε τελικά την ρίζα του κακού. Το τι προηγήθηκε δηλαδή. Γράφοντας μια ιστορία ήδη ξέρουμε;

Όταν γράφεις μια ιστορία που επιχειρεί να διαβάσει το παρόν υπάρχουν δύο επιλογές: η πρώτη, περιορίζεσαι σ' ένα επιφανειακό ρεπορτάζ της ζωής επιλέγοντας να αναπαράγεις ασχολίαστα σκάνδαλα, διαφθορές κλπ. Η δεύτερη: σκαλίζεις τις πληγές, τις ντροπές, το κρυμμένο, το θαμμένο, το απωθημένο, ακόμα και το γελοίο. Στη δεύτερη περίπτωση κάτι μαθαίνεις· τόσο εσύ, όσο και οι αναγνώστες σου.

4. Ποιες οι ιδιαιτερότητες της επιστολικής νουβέλας; Τι μπορούμε να πούμε με τις επιστολές που δεν μπορούμε να πούμε με τίποτε άλλο;

Ο επιστολογράφος δεν απευθύνεται μόνον στον παραλήπτη. Απευθύνεται ταυτοχρόνως στον ίδιο του τον εαυτό. Εξ ορισμού, επομένως, η επιστολή, περιέχει επαρκέστερη εικόνα των πραγμάτων, ομολογεί αλήθειες, ακόμα κι αν δεν θέλει να τις ομολογήσει.

5. Σήμερα δεν γράφουμε πια, ή μάλλον γράφουμε, τα τόσο εύκολα μηνύματα στο κινητό και e-mail στον υπολογιστή. Ο καινούργιος τρόπος της επικοινωνίας κάνει αλλιώς την επικοινωνία;

Η νέα επικοινωνία σήμερα, αντίθετα με ό,τι πιστεύεται, δεν περιορίζει τον γραπτό λόγο. Ακόμα και τα κωδικοποιημένα μηνύματα στην ιδιόλεκτο των μαθητών αποτελούν ενδιαφέρουσες εκδοχές της γραφής. Δεν εμποδίζει τον γραπτό λόγο η τεχνολογική εξέλιξη, η έλλειψη παιδείας τον εμποδίζει.

6. Στην εποχή μας καλό- καλό, ήττα- νίκη, θύμα- θύτης μπερδεύονται κάπως, όροι όπως αγάπη, δημοκρατία, ελευθερία έχουν πολυχρησιμοποιηθεί και φθαρεί, κύριε Μαραγκόπουλε, τί πιστεύετε ότι πρέπει να ξαναπάρουμε απ' την αρχή;

Οι όροι μπερδεύονται, όχι οι έννοιες που εκφράζουν. Οι έννοιες, ως αξίες, παραμένουν σταθερές. Αυτό που έχει διασαλευτεί απελπιστικά είναι το πεδίο δράσης αυτών των εννοιών. Το πεδίο δράσης της ελευθερίας, για παράδειγμα, έχει συρρικνωθεί σε αισχρό βαθμό. Ο μέσος πολίτης καθορίζει το όριο των ελευθεριών του αφενός με κριτήριο τα συστημικά ΜΜΕ και αφετέρου με το άλλο, το πιο επώδυνο κριτήριο: την απελπιστική κατάσταση στην οποία βρίσκεται η επιβίωσή του. Ειδικά

στη δεύτερη περίπτωση, το «να έχω σπίτι, φαΐ, έστω και με λιγότερα δικαιώματα» συρρικνώνει καταλυτικά το πεδίο δράσης της ελευθερίας. Ανάμεσα σ' αυτές τις δύο συμπληγάδες που, στη νουβέλα μας, διευθύνουν πιστοί εκτελεστές του συστήματος, όπως η Κα Σαλαπαήδα και ο «μανικετοκουμπάκιας» βουλευτής του «Λοιπού Αττικής», μεγάλα τμήματα του πληθυσμού, παγκοσμίως, περιθωριοποιούνται ως προς αυτές τις αξίες, σχεδόν τις αγνοούν. Πώς πολεμάς αυτόν τον εχθρό; Με τη μόρφωση, με τη μόρφωση, με τη μόρφωση.

7. Γιατί «Τα δεδομένα της ζωής μας» τώρα, σήμερα; Φαντάζομαι ότι τίποτε δεν κάνετε τυχαία...

Μα, επειδή ακριβώς αυτή η νουβέλα τοποθετεί στο 2000 αυτό που τότε φάνταζε τρομακτικό ως προοπτική, αλλά σήμερα συμβαίνει σε όλο του το μεγαλείο: την εκτεταμένη υποβάθμιση της ιδιωτικής και της δημόσιας ζωής.

8. Μπορεί η λογοτεχνία να είναι εκτός ιστορίας, εκτός εποχής;

Ποτέ. Κάθε μορφή τέχνης συνειδητά ή ασυνείδητα, καθρεφτίζει την εποχή της, ακόμα κι αν αυτό συμβαίνει μέσα από παραμορφωτικό φακό. Κάτι ακόμα (που αφορά άμεσα και τα «Δεδομένα της Ζωής μας»): δεν είναι καμία μυθοπλασία προφητική: η πραγματικότητα που επακολουθεί αναδεικνύει προφητική ή όχι ορισμένη μυθοπλασία. Διαφορετικά: δεν είναι προφητικό το 2000 των «Δεδομένων», το 2015 το καθιστά, δυστυχώς, προφητικό.

9. Τι θεωρείτε γενναίο σήμερα και τι επαναστατικό;

Σε κάθε εποχή που καταστρατηγούνται ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα γενναιότητα είναι η πολιτική ανυπακοή (π.χ. αυτή που επιχειρούν στον μικρό τους κόσμο οι ήρωες των «Δεδομένων»). Η επανάσταση, σήμερα, ή θα είναι μια γενικευμένη πολιτική ανυπακοή ή, δεν θα υπάρξει.

10. Στον εκδοτικό χώρο; Η κρίση μας ωφέλησε τελικά ή μας διέλυσε;

Η ερώτησή σας πονάει. Όσοι κυβερνούν (σ)την κρίση αντιμετωπίζουν ως εχθρό τον εκδοτικό χώρο. Τα βιβλιοπωλεία κλείνουν, τη θέση τους παίρνουν οι αλυσσίδες. Οι αλυσσίδες ΔΕΝ είναι βιβλιοπωλεία είναι δωρατζίδικα, διασκεδαστήρια, καφεενεία, περατζάδες. Οι αλυσσίδες δεν δίνουν πεντάρα για τα βιβλία, ό,τι κι αν διατείνονται. Ενδιαφέρονται για βιβλία-δώρα, βιβλία μιας χρήσης, βιβλία-γκάτζετ, βιβλία που

ακυρώνουν την έννοια του βιβλίου. Να γιατί χάνεται η γνώση, να γιατί νικάει η άγνοια, να γιατί συγχέονται οι έννοιες, οι αξίες, να γιατί συναινεί ο κόσμος στη βία.

11. Ποια πεδία μάχης παραμένουν αφύλακτα, κύριε Μαραγκόπουλε;

Το πεδίο του σχολείου, του πανεπιστήμιου, της βιβλιοθήκης, του μικρού βιβλιοπωλείου. Το πεδίο της κοινωνικής αλληλεγγύης. Για μένα το πιο ενθαρρυντικό γεγονός στην Ελλάδα του 2015 είναι ότι παρά κι ενάντια στις σειρήνες του φασισμού και του ρατσισμού, παρά κι ενάντια στις ευρωπαϊκές και τις κυβερνητικές σειρήνες, ένας κόσμος σε ΟΛΗ την Ελλάδα ανασκουμπώθηκε να βοηθήσει με κάθε τρόπο τους πρόσφυγες. Ο κόσμος δεν υποτάχθηκε πέρα για πέρα. Κάνει αυτό που η εντός του δικαιοσύνη του λέει ότι είναι σωστό. Η κοινωνική αλληλεγγύη είναι το κατεξοχήν αφύλακτο πεδίο μάχης σήμερα.

12. Πώς βλέπετε να διαμορφώνεται το κλίμα στην Ευρώπη μετά από αυτά που συνέβησαν στο Παρίσι στις 13 Νοεμβρίου;*

Η απάντηση στον φόβο και στον πανικό που δημιουργεί ο τυφλωμένος φονταμενταλισμός της φασιστικής βίας δεν είναι κι άλλος φόβος, κι άλλος πανικός. Η απάντηση είναι σθεναρή αντίσταση στους ηγέτες του Δυτικού κόσμου που επέτρεψαν, αν δεν ενθάρρυναν κιόλας, με τις πολιτικές τους αυτά τα δεδομένα της ζωής μας. Συλλογική απαίτηση να σταματήσουν εδώ και τώρα τη συνδρομή τους, το καλοπληρωμένο μερτικό τους στο αιματοκύλισμα της Συρίας, αυτή είναι η απάντηση. Οι ευρωπαϊκοί λαοί οφείλουν στις μιντιακές ανοησίες του Je suis Parisien και του Pray for Paris κλπ. να αναλογιστούν τα τρέχοντα Δεδομένα της Ζωής μας και να αντιτάξουν το «Είμαι άνθρωπος» και, σ' αυτή την αποφασιστική δήλωση, να περιλάβουν όχι μόνον τα άτυχα θύματα στο Παρίσι αλλά και τα θύματα των χιλιάδων πνιγμένων και βασανισμένων προσφύγων. Διαφορετικά, αν δεν συμβεί αυτό, θα επικρατήσει ο φτηνός λαϊκισμός (ανακατεμένος με κροκοδείλια δάκρυα και μιντιακά κεράκια) και η οδυνηρή επιστροφή στα τέρατα του παρελθόντος.

* Σημ.: Οι προηγούμενες απαντήσεις δόθηκαν στο *Fractal* πριν τα τραγικά γεγονότα στο Παρίσι της 13ης Νοεμβρίου 2015.